

Český telekomunikační úřad (dále jen „Úřad“) jako příslušný orgán státní správy podle § 108 odst. 1 písm. b) zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Zákon“) a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, na základě výsledků veřejné konzultace uskutečněné podle § 130 a konzultace podle § 131 Zákona, rozhodnutí Rady Úřadu podle § 107 odst. 8 písm. b) bod 2 a k provedení § 51 Zákona vydává opatřením obecné povahy

analýzu trhu č. A/9/XX.2006-Y,

trh č. 9 – ukončení volání (terminace) v jednotlivých veřejných telefonních sítích poskytovaných v pevném místě.

Článek 1

Výsledky analýzy relevantního trhu

(1) Úřad analyzoval relevantní trh č. 9 – ukončení volání (terminace) v jednotlivých veřejných telefonních sítích poskytovaných v pevném místě.¹⁾ (dále jen „relevantní trh“).

(2) Na základě analýzy Úřad konstatuje, že relevantní trh není efektivně konkurenčním trhem, neboť (tj. v každé jednotlivé veřejné telefonní síti) na něm působí podniky s významnou tržní silou a nápravná opatření vnitrostátního práva nebo práva Evropských společenství v oblasti hospodářské soutěže nepostačují k řešení daného problému.

Článek 2

Návrh na stanovení podniku s významnou tržní silou

Na základě analýzy relevantního trhu Úřad navrhuje stanovit, že každý poskytovatel služby ukončení volání ve vlastní síti je podnikem s významnou tržní silou.

Článek 3

Návrh povinností, které Úřad hodlá uložit za účelem nápravy

(1) Úřad navrhuje uložit podniku s významnou tržní silou podle čl. 2 povinnosti podle jednotlivých písmen § 51 odst. 3 Zákona, a souvisejících opatření obecné povahy:

a) průhlednosti podle § 82 Zákona, zejména

1. uveřejnit referenční nabídku propojení pro službu ukončení volání (včetně popisu příslušných nabídek, smluvních podmínek a cen) – tuto povinnost se s ohledem na zásadu proporcionality navrhuje uložit pouze společnosti ČESKÝ TELECOM, a.s.,

¹⁾ Opatření obecné povahy č. OOP/1/07.2005-2, kterým se stanoví relevantní trhy v oboru elektronických komunikací, včetně kritérií pro hodnocení významné tržní síly.

2. zveřejňovat informace týkající se propojení sítí pro službu ukončení volání (včetně účetních informací, smluvních podmínek, technických specifikací, síťových charakteristik a cen) – tuto povinnost se s ohledem na zásadu proporcionality navrhuje uložit pouze společnosti ČESKÝ TELECOM, a.s.;
- b) nediskriminace podle § 81 Zákona, zejména
1. uplatňovat rovnocenné podmínky za rovnocenných okolností pro ostatní podnikatele,
 2. poskytovat ostatním podnikatelům služby a informace za stejných podmínek a ve stejné kvalitě, v jaké je poskytuje pro služby vlastní;
- c) oddělené evidence nákladů a výnosů podle § 86 Zákona, zejména
1. vést oddělenou evidenci nákladů a výnosů tak, aby při určování cen na maloobchodní i velkoobchodní úrovni bylo prokazatelné, že nedochází k neodůvodněnému křížovému financování,
 2. vést oddělenou evidenci nákladů a výnosů tak, aby byly k dispozici podklady pro ověření nákladů a výnosů za jednotlivé služby;
- d) přístupu k specifickým síťovým prvkům a přiřazeným prostředkům podle § 84 Zákona, a to
1. povinnost propojovat sítě nebo síťová zařízení pro službu ukončení volání – tuto povinnost se s ohledem na zásadu proporcionality navrhuje uložit společnosti ČESKÝ TELECOM, a.s., s každým podnikatelem, který podle § 13 Zákona oznámil podnikání a který o to požádá, ostatním se navrhuje uložit povinnost vyhovět přiměřeným požadavkům,
 2. povinnost vyhovět přiměřeným požadavkům jiného podnikatele na využívání a přístup k jeho přiřazeným prostředkům pro službu ukončení volání – tuto povinnost se s ohledem na zásadu proporcionality navrhuje uložit pouze společnosti ČESKÝ TELECOM, a.s.,
 3. Úřad stanoví pro službu ukončení volání k těmto povinnostem technické, provozní a další podmínky zajišťující spravedlnost, proporcionalitu a včasnost;
- e) nenavrhuje se;
- f) nenavrhuje se;
- g) související s regulací cen podle § 56 a 57 Zákona.

Článek 4 Uplatnění regulace cen

Analýza prokázala, že na trhu dochází k uplatňování nepřiměřeně vysoké ceny v neprospěch koncových uživatelů v případech, kdy není uplatněna cenová regulace. Úřad proto konstatuje, že nápravná opatření podle § 51 odst. 3 písm. a) až f) Zákona by vzhledem k monopolnímu postavení podniků s významnou tržní silou (vždy v jejich veřejné telefonní síti) nevedla sama o sobě k nápravě.

Článek 5 Účinnost

Toto opatření obecné povahy nabývá účinnosti dnem 2006.

Odůvodnění

Část A

Úřad podle § 51 až 53 Zákona provedl analýzu relevantního trhu č. 16 – ukončení volání (terminace) v jednotlivých veřejných mobilních telefonních sítích. Relevantní trh je vymezen a definován v souladu s doporučením Komise o relevantních trzích produktů a služeb ze dne 11. února 2003 (C(2003)497).

Analýza relevantního trhu byla provedena podle Metodiky uvedené v části B tohoto odůvodnění; návrh Metodiky byl v předstihu zveřejněn 11. října 2005 na diskusním místě, upraven podle obdržných připomínek a její konečné znění odsouhlasil Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS). Metodika byla zveřejněna dne 21. prosince 2005 spolu s tabulkou vypořádání připomínek. Analýza relevantního trhu je uvedena v části C a zdůvodňuje výroky obsažené v člancích 1 až 4 tohoto opatření obecné povahy. Výsledek konzultace s ÚOHS je uveden v části D tohoto odůvodnění. Vypořádání připomínek z konzultace podle § 130 Zákona je uvedeno v části E. Text kurzívou bude upraven podle výsledků veřejné konzultace.

Účinnost opatření obecné povahy je stanovena v souladu s druhou větou odst. 2 § 124 Zákona dnem 2006, a to s přihlédnutím k povinnosti Úřadu podle § 137 odst. 1 Zákona.

Část B – Metodika definování relevantních trhů, analýzy relevantních trhů, posouzení významné tržní síly a určení nápravných opatření v oblasti elektronických komunikací v České republice (dále „Metodika“)

1. Východiska Metodiky

1.1 Legislativní rámec

Český telekomunikační úřad (dále jen „Úřad“) provádí analýzu relevantních trhů v oboru elektronických komunikací v souladu

a) s platnými právními předpisy České republiky pro oblast elektronických komunikací:

- Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích), ve znění pozdějších předpisů,
- Vyhláška č. 430/2005 Sb., kterou se stanoví kritéria pro posuzování, zda má více subjektů společnou významnou tržní sílu na relevantním trhu elektronických komunikací (dále jen „Vyhláška“),
- Opatření obecné povahy č. OOP/1/07.2005-2, kterým se stanoví relevantní trhy v oboru elektronických informací, včetně kritérií pro hodnocení významné tržní síly (dále jen „Opatření“);

b) s předpisy regulačního rámce EU pro oblast elektronických komunikací:

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/21/ES o společném předpisovém rámci pro sítě a služby elektronických komunikací („rámcová směrnice“),
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/20/ES o oprávnění pro sítě a služby elektronických komunikací („autorizační směrnice“),

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/22/ES o univerzální službě a právech uživatelů týkajících se sítí a služeb elektronických komunikací („směrnice o univerzální službě“),
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/19/ES o přístupu k sítím elektronických komunikací a přiřazeným zařízením a o jejich vzájemném propojení („přístupová směrnice“),
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací („Směrnice o soukromí a elektronických komunikacích“),
- Směrnice Komise 2002/77/ES o hospodářské soutěži na trzích sítí a služeb elektronických komunikací,
- Rozhodnutí Komise 2003/548/ES o minimálním souboru pronajatých okruhů s harmonizovanými vlastnostmi a o souvisejících normách podle článku 18 směrnice o univerzální službě;

c) s ostatními příslušnými dokumenty Evropské komise:

- Doporučení Komise o oznámeních, časových omezeních a konzultacích uvedených v článku 7, Směrnice 2002/21/EC Evropského parlamentu a rady ze dne 7. března 2002 o společném regulačním rámci pro sítě a služby elektronických komunikací (C(2003)2647 finální),
- Doporučení Komise o relevantních trzích produktů a služeb v odvětví elektronických komunikací, které jsou citlivé k regulaci ex ante v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2002/21/ES o společném předpisovém rámci pro sítě a služby elektronických komunikací (C(2003)497) ze dne 11. února 2003 („Doporučení o příslušných trzích“),
- Vysvětlující memorandum týkající se doporučení Komise o příslušných trzích produktů a služeb v odvětví elektronických komunikací náchylné k regulaci ex ante v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2002/21/ES o společném předpisovém rámci pro sítě a služby elektronických komunikací (C(2003)497) ze dne 11. února 2003,
- Seznam standardů a/nebo specifikací pro sítě a služby elektronických komunikací a přidružených zařízení a služeb (OJ C331, str. 32) ze dne 31. prosince 2002,
- Pokyny Komise týkající se analýzy trhů a stanovení významné tržní síly v souladu s regulačním rámcem EU pro sítě a služby elektronických komunikací (2002/C 165/03) ze dne 11. července 2002),
- Pracovní materiál Evropské regulační skupiny (ERG), týkající se konceptu významné tržní síly pro nový regulační rámec, ref: ERG (03) 09 rev3 – září 2005.

1.2 Základní etapy analýzy relevantních trhů

Proces analýzy relevantních trhů probíhá ve třech etapách:

a) definování relevantního trhu

Východiskem procesu definování relevantního trhu je stanovení jednotlivých relevantních trhů elektronických komunikací v Opatření. Při definování každého relevantního trhu jej Úřad vymezuje z hlediska věcného, územního a časového.

b) vlastní analýza relevantního trhu

Cílem analýzy takto vymezeného relevantního trhu je stanovení, zda je trh efektivně konkurenční nebo zda lze důvodně předpokládat, že se v přiměřeném časovém období konkurenčním trhem stane. V případě, že Úřad neshledá na základě výsledků analýzy trh efektivně konkurenčním a pokud nelze důvodně očekávat, že se jím v přiměřeném časovém období stane, Úřad konstatuje, že takový trh je určený pro regulaci ex ante a stanoví subjekt(y) s významnou tržní silou na daném relevantním trhu.

Stanovení subjektu s významnou tržní silou Úřad provede na základě zkoumání kritérií, která jsou uvedena v Opatření.

Analýza trhu se zaměřením na určení subjektů s významnou tržní silou je východiskem při rozhodování o uplatnění, popřípadě zrušení regulačních opatření. Úřad zohledňuje současnou situaci na trhu a předpokládaný budoucí vývoj relevantního trhu ve vymezeném časovém horizontu.

c) návrh povinností a zákazů (dále jen „nápravná opatření“)

Úřad v souladu s ustanoveními § 51 odst. 3, 4 a 9 Zákona navrhne jednu nebo zároveň několik povinností podniku (podnikům) s významnou tržní silou, a to jako prevenci, popř. za účelem zlepšení konkurenčního prostředí.

Úřad při návrhu povinností sleduje zejména tyto celkové zásadní cíle regulačního rámce EU:

1. prosazování hospodářské soutěže,
2. přispění k rozvoji vnitřního trhu,
3. prosazování zájmů koncových uživatelů.

Proces volby nápravných opatření tvoří na sebe navazující etapy:

1. analyzování cílů ex ante regulace,
2. volba vhodných nápravných opatření odpovídajících těmto cílům,
3. návrh a konkretizace parametrů nápravných opatření.

1.3 Zdroje informací

Při analýze relevantních trhů Úřad využívá informace a data získaná od subjektů trhu jejich vyžádáním (dotazníky), informace z vlastního/zprostředkovaného průzkumu a z veřejně dostupných zdrojů.

2. Metodika

Metodika stanoví postupy a metody uplatňované v jednotlivých etapách provádění analýzy relevantních trhů (viz bod 1.2). Tyto postupy a metody se použijí při analýze relevantního trhu v rozsahu přiměřeném jeho povaze, přičemž zdůvodnění tohoto rozsahu je součástí analýzy každého relevantního trhu.

2.1 Definování relevantního trhu

Relevantním trhem je trh produktů a služeb, které je z hlediska charakteristiky, ceny a zamýšleného použití shodné, porovnatelné nebo vzájemně zastupitelné, a to na území, na

němž jsou soutěžní podmínky dostatečně homogenní a zřetelně odlišitelné od sousedících území.

S ohledem na očekávaný budoucí vývoj a v souladu se zásadami práva na ochranu hospodářské soutěže Úřad při definování jednotlivých relevantních trhů pro účely ex ante regulace provádí jejich vymezení z hlediska věcného, územního a časového.

Úřad závěrem definování relevantního trhu konstatuje zejména:

- a) přítomnost závažných překážek bránících vstupu na relevantní trh, které mají trvalý nebo přechodný charakter,
- b) zda vývoj identifikovaného trhu směřuje v přiměřeném časovém horizontu k rozvoji efektivní konkurence,
- c) zda jsou nedostatky trhu řešitelné pouze na základě práva hospodářské soutěže.

Tato konstatování Úřadu jsou v následující etapě podrobena analýze a konzultacím podle § 130 Zákona.

2.1.1 Věcné vymezení

Věcné vymezení relevantního trhu znamená popis produktů a služeb, které tvoří trh. Produktovým trhem se rozumí skupina produktů a služeb, které jsou vzájemně zaměnitelné či zastupitelné, co se týče jejich vlastností a struktury nabídky a poptávky.

Úřad analyzuje produkty a služby (včetně dílčích služeb, které jsou dosažitelné v rámci dané služby) na základě jejich základních charakteristik, cen, technických parametrů a podmínek jejich typického využívání.

2.1.1.1 Zkoumání zastupitelnosti na straně poptávky

K určení možných náhrad na straně poptávky Úřad vypracuje seznam potenciálních produktů a služeb, které mohou být z hlediska maloobchodního nebo velkoobchodního uživatele vzájemně zaměnitelné a mohou být nahrazeny v případě zvýšení cen nebo v případě jiných změn konkurenčních podmínek.

K posouzení zastupitelnosti na straně poptávky Úřad:

- a) definuje funkčnost služby s ohledem na koncového uživatele,
- b) identifikuje možné substituty na straně poptávky (maloobchodní nebo velkoobchodní),
- c) vyhodnotí substituty na základě konkrétních kritérií, jimiž jsou zejména zamýšlené využití služby, křížová elasticita cen (citlivost poptávky po určité službě na změnu ceny jiné služby) a ceny.

2.1.1.2 Zkoumání zastupitelnosti na straně nabídky

K zastupitelnosti na straně nabídky dochází ve chvíli, kdy poskytovatel služeb převede své zdroje na poskytování cílové služby, tj. i takové služby, která představuje alternativu z hlediska poptávky. Takové převedení zdrojů může omezit tvorbu cen stávajících poskytovatelů služby, neboť jejich prostor pro zvyšování cen je omezen možnou dostupností konkurenční služby. Aby náhrada na straně nabídky byla proveditelná, je třeba, aby bylo možno realizovat přechod schůdným způsobem, za relativně nízké náklady a v krátkém časovém horizontu.

Úřad rozlišuje mezi zastupitelností na straně nabídky a zcela novým vstupem na trh podléhajícím všem bariérám vstupu.

Úřad se při určení zastupitelnosti na straně nabídky zabývá zejména:

a) zkoumáním funkční a technické zastupitelnosti

V tomto případě Úřad zejména zkoumá technické možnosti a kapacitu sítí poskytovatelů, náklady spojené s „přepnutím“ (včetně nákladů příležitosti) a časové možnosti „přepnutí“. Úřad v této souvislosti dále zkoumá potenciální investiční možnosti včetně překážek k investování na trhu.

b) určením náhradních poskytovatelů

Tento krok je zaměřený na určení náhradních poskytovatelů služby, tj. soutěžitelů, kteří aktuálně působí na zkoumaném trhu a souvisejících trzích a těch, kteří mají potenciál se takovými soutěžiteli stát a kteří by mohli – za přiměřené náklady a během přiměřené doby – poskytovat služby nahrazující stávající služby.

Důležitým východiskem pro tento krok je určení infrastruktury sítě, která by mohla být použita k poskytování služby nebo zajištění velkoobchodních vstupů do této služby.

c) zkoumáním regulačních faktorů ovlivňujících zastupitelnost

Úřad zejména zkoumá existenci a povahu regulačních opatření omezujících poskytování dané služby ze strany provozovatelů jiných služeb, případně zkoumá zákonné povinnosti týkající se této služby (např. univerzální služba, požadavek na kvalitu služeb), které mohou znemožnit či omezit využití kapacity infrastruktury.

d) zkoumáním dalších faktorů

K posouzení zastupitelnosti na straně nabídky Úřad zohledňuje i další kritéria, jimiž se řídí především efektivnost a včasnost realizace substituce na straně nabídky na různých trzích.

2.1.1.3 Hypotetický monopolistický test

V případech, kde je to účelné, využije Úřad jako nástroj pro analýzu zastupitelnosti na straně poptávky a nabídky hypotetický monopolistický test. Při provádění testu Úřad zvažuje reakci na malé (5 – 10 %), ale významné trvalé zvýšení ceny, provedené hypotetickým monopolním poskytovatelem příslušné služby takto:

- pokud by relativní zvýšení ceny způsobilo, že by mnoho spotřebitelů uspokojilo své potřeby přechodem na jinou, náhradní službu, místo aby platili navýšenou cenu, Úřad považuje náhradní službu za součást stejného trhu, a současně,
- pokud by relativní zvýšení ceny způsobilo, že by kritické množství poskytovatelů podobných služeb přesunulo své zdroje na poskytování substituční služby, Úřad považuje tyto služby (v závislosti na dalších faktorech) za součást stejného trhu.

2.1.2 Územní vymezení

Územním vymezením relevantního trhu se rozumí území (geografický trh), na němž dotčené subjekty vystupují na straně nabídky a poptávky daného produktu, přičemž jsou na daném území soutěžní podmínky dostatečně podobné a jsou odlišitelné od soutěžních podmínek na jiném území.

Při územním vymezování trhu Úřad zohledňuje národní trh a pouze v případech, kdy konkrétní kritéria indikují odlišné (obvykle menší) geografické trhy, zvažuje vymezení jiných geografických trhů.

2.1.3 Časové vymezení

Relevantní časový rámec může být pro různé trhy odlišný. Základem pro stanovení časového rámce je vymezení provedené Zákonem, který vymezuje toto období na dobu 1 až 3 let. Úřad časově vymezuje jednotlivé trhy v závislosti na současné situaci na trhu a zejména na jeho očekávané dynamice vývoje.

2.2 Analýza relevantního trhu

Účelem analýzy relevantních trhů je zjištění, zda trh je efektivně konkurenční) nebo zda lze důvodně předpokládat, že se v přiměřeném časovém horizontu efektivně konkurenčním stane. Pokud Úřad analýzou doloží, že na relevantním trhu existuje podnik s významnou tržní silou, zkoumá problémy, které by nastaly nebo mohly nastat v případě, že by podnik s významnou tržní silou jednal ve svém vlastním zájmu a nezávisle na zájmech svých zákazníků i na konkurenčních omezeních představovaných ostatními podnikateli na trhu.

Efektivně konkurenčním trhem není trh, na němž působí jeden nebo více podniků s významnou tržní silou a kde nápravná opatření vnitrostátního práva nebo práva Evropských společenství v oblasti hospodářské soutěže nepostačují k řešení daného problému.

Proto Úřad provede analýzu trhu s cílem zjistit:

- a) zda-li některý podnik na trhu takovou významnou tržní silou nedisponuje,
- b) zda problémy identifikované při určení existence významné tržní síly jsou řešitelné na základě nápravných opatření v oblasti hospodářské soutěže.

V případě, že Úřad dojde touto analýzou relevantního trhu k závěru, že trh není efektivně konkurenční, navrhne příslušné nápravné opatření pro ty soutěžitele, jejichž významná tržní síla vedla k nález neexistence efektivně konkurenčního trhu.

Úřad, pokud zjistí na základě analýzy relevantního trhu, že tento trh je efektivně konkurenční, rozhodne o zrušení uložených povinností.

Úřad při zkoumání tržních charakteristik vychází zejména z posouzení současné situace a z odhadu očekávaného vývoje. Tyto činnosti jsou prováděny výhledově od doby první analýzy do doby příští analýzy relevantního trhu.

2.2.1 Posouzení významné tržní síly

Pro posouzení existence významné tržní síly na relevantním trhu Úřad využívá ekonomických kritérií, která jsou uvedena v Opatření a ve Vyhlášce. Kritéria jsou posuzována z hlediska očekávaného/předpokládaného vývoje a současných podmínek panujících na daném trhu.

Úřad prokazuje existenci významné tržní síly na základě kombinace těchto kritérií, která však při samostatném posouzení nemusejí být vždy zcela určující.

Úřad při svém hodnocení použije kritéria vhodná pro daný relevantní trh, jejichž výčet je uveden v Opatření, ve Vyhlášce a popřípadě v příslušné judikatuře.

Úřad posuzuje každý trh individuálně, t.j. pro každý případ může stanovit váhy kritérií nezávisle na vahách stanovených pro jiný trh. Toto odůvodní.

Při posuzování existence významné tržní síly Úřad bere v úvahu i případnou existenci stávajících nápravných prostředků.

2.2.1.1 Zkoumání samostatné významné tržní síly

Posuzování samostatné významné tržní síly provádí Úřad zejména s přihlédnutím k těmto základním skupinám kritérií/charakteristik:

- tržní podíl,
- kritéria zaměřená na charakteristiku podniku,
- kritéria související s charakteristikou zákazníků,
- kritéria související s charakteristikou konkurence na relevantním trhu.

Tržní podíl

a) velikost tržního podílu

Tržní podíl je klíčovým indikátorem síly soutěžitele na trhu. I přes značnou váhu tohoto kritéria na posouzení významné tržní síly jsou i při relativně vysokém tržním podílu posuzována ještě další kritéria, která však nemusí mít samostatně určující charakter/váhu.

Úřad při posuzování významné tržní síly vychází z evropského soutěžního práva a přihlíží k velikosti tržního podílu následujícím způsobem:

- Je-li tržní podíl subjektu nižší než 25 %, není pravděpodobné, že by měl subjekt významnou tržní sílu; to může nastat pouze v případě, že Úřad zkoumáním ostatních kritérií shledá velmi silnou podporu existence významné tržní síly.
- Je-li výše tržního podílu subjektu v rozmezí 25 % až 40 %, je možné, že zkoumaný subjekt má významnou tržní sílu.
- Je-li tržní podíl subjektu vyšší než 40 %, je předpoklad existence významné tržní síly.
- Je-li tržní podíl subjektu vyšší než 50 %, jde o silný indikátor existence významné tržní síly.
- Je-li tržní podíl 75 % a více, jedná se o významnou tržní sílu. Velikost významného tržního podílu již sama o sobě svědčí o existenci významné tržní síly, a proto se další kritéria nepodrobují analýze.

K měření tržního podílu je používáno více měřítek povahy finanční i výkonové, které vycházejí z charakteristiky trhu.

b) vývoj tržního podílu v čase

Při zkoumání podílů na trhu Úřad bere v úvahu zejména směr a rychlost změn, ke kterým z hlediska podílu dochází. Úřad přihlíží k vývoji tržního podílu následovně:

- vysoký tržní podíl, který je během doby stabilní, silně naznačuje existenci samostatné významné tržní síly, zejména je-li pravděpodobné, že se situace nezmění,
- klesající tržní podíl může svědčit o zvyšující se soutěživosti na trhu, avšak nevylučuje existenci samostatné významné tržní síly,

- nestálá velikost tržního podílu může naznačovat neexistenci samostatné významné tržní síly.

Kritéria zaměřená na charakteristiku podniku

V souvislosti s charakteristikou podniku Úřad zvažuje zejména tato kritéria:

a) celková velikost podniku

Posouzení velikosti podnikatelského subjektu je založeno na komplexním hodnocení jeho majetkové, finanční a výnosové situace a perspektivách vývoje.

b) kontrola infrastruktury nesnadno duplikovatelné

Ovládnutí infrastruktury, která není dostupná konkurenčním provozovatelům, přispívá k dominanci. Při posouzení ovládnutí infrastruktury Úřad zejména zvažuje, zda je infrastruktura neduplikovatelná, nebo jen těžko duplikovatelná.

Ovládnutí může být realizováno různými způsoby, například prostřednictvím vlastnických práv (části nebo celé infrastruktury), užíváním nebo existencí přímého případně nepřímého vlivu na infrastrukturu.

c) technologická výhoda nebo převaha

Přednostní popřípadě výlučný přístup k vyspělým technologiím naznačuje dominanci. Toto kritérium Úřad považuje za velmi směrodatné, protože při poskytování služeb v rámci trhu elektronických komunikací se používají velmi složité technologie.

Úřad dále přihlíží k faktorům/skutečnostem, které význam tohoto kritéria při posuzování existence významné tržní síly snižují, zejména jsou to:

- požadavky na vzájemnou provozuschopnost a propojitelnost, zahrnuté v řadě mezinárodních úmluv a dohod, vedou k tomu, že v praxi komunikační technologie vykazují vysokou míru standardizace,
- trhy pro tyto technologie (tj. zařízení, včetně software) jsou většinou otevřené,
- příslušné technologie, byť složité, jsou ve většině případů vyspělé a stabilní,
- Úřad usiluje o to, aby zabránil uplatňování nepřiměřených omezení na nově vznikajících trzích (kde je nejpravděpodobnější, že se uplatní technická inovace).

Úřad považuje za relevantní ukazatele při zkoumání technologického náskoku nebo převahy zejména údaje o investicích do výzkumu a vývoje – včetně nákladů na rozvoj nových služeb.

d) snadný nebo privilegovaný přístup ke kapitálovému trhu nebo finančním zdrojům

Relativně snadný nebo přednostní přístup na kapitálové trhy nebo k jiným zdrojům kapitálu dává provozovatelům velkou výhodu. Tento přístup se v praxi projevuje v levnějších nákladech na financování investičních akcí, tj. nižšími WACC (v porovnání s konkurenty nebo potenciálními novými účastníky trhu) a může působit jako překážka vstupu na trh i jako zdroj zvýhodnění oproti stávajícím konkurentům.

Kritérium je směrodatné na trzích, kde je třeba realizovat nákladné investiční akce (což platí pro celou řadu relevantních trhů).

Z hlediska posouzení přístupu na kapitálové trhy či k jiným finančním zdrojům Úřad zkoumá zejména podíl daného operátora na trhu, vývoj jeho majetkových, finančních a výnosových ukazatelů, vlastnickou strukturu, podnikovou strategii a stabilitu managementu.

e) rozsah a rozmanitost produktů nebo služeb

Nabízí-li jeden provozovatel v rámci jedné nabídky více služeb současně, Úřad přihlíží, zda i konkurenti jsou schopni nabízet stejný sortiment služeb.

f) úspory z rozsahu

Úspory z rozsahu se vztahují k nižším jednotkovým nákladům výroby (a distribuce atd.) v důsledku výroby resp. poskytování velkého množství zboží nebo služeb. Tyto jsou také známy pod pojmem „rostoucí výnosy“ a mohou soutěžitelům umožnit jednat nezávisle na provozovatelích působících v menším rozsahu a bránit vstupu na trh potenciálně konkurentům, kteří by k účinné konkurenci potřebovali dosáhnout velkého „kritického objemu“.

Úspory z rozsahu umožní soutěžitelům získat v porovnání s méně významným konkurentem stejný zisk při nižší ceně pro zákazníka. U tohoto kritéria Úřad posuzuje spíše relativní výhody než absolutní úspory z rozsahu a velikosti, které samy o sobě nejsou ukazatelem významné tržní síly.

Výhody, které úspory z rozsahu přináší provozovatelům, budou pravděpodobně trvat jen tak dlouho, než konkurenční provozovatel vybuduje stejně rozsáhlou nabídku. Proto Úřad porovnává tuto dobu s časovým rámcem stanoveným pro daný trh a určuje, zda je tato doba dostatečně dlouhá na to, aby se muselo toto kritérium brát v potaz.

Při hodnocení úspor z rozsahu Úřad zvažuje zejména faktory související s podílem na trhu a velikostí podnikatelského subjektu, existencí souboru služeb a strukturou nákladů.

g) úspory ze sortimentu

Úspory ze sortimentu znamenají nižší jednotkové náklady v důsledku výroby respektive poskytování širokého sortimentu zboží nebo služeb pomocí (částečně) sdílených zdrojů. To může soutěžitelům umožnit jednat nezávisle na provozovatelích, kteří nenabízejí podobně široký sortiment produktů nebo služeb.

Úspory ze sortimentu umožní soutěžitelům získat v porovnání s méně významným konkurentem stejný zisk při nižší ceně pro zákazníka.

Výhody, které úspory ze sortimentu přináší provozovatelům, budou pravděpodobně trvat jen tak dlouho, než konkurenční provozovatel vybuduje stejně různorodou nabídku.

Pro posouzení úspor ze sortimentu Úřad zkoumá zejména faktory související s podílem na trhu a velikostí podnikatelského subjektu a s existencí souboru služeb.

h) vertikální integrace

Jestliže poskytovatel nabízí celou řadu produktů na různých úrovních celého tržního řetězce, tj. produkt nebo službu a zároveň jeho velkoobchodní vstupy, Úřad zkoumá, zda je soutěžitel schopen jednat nezávisle na svých konkurentech. Pro posouzení vertikální integrace Úřad zkoumá zejména vlastnické a řídicí vztahy poskytovatele/poskytovatelů působících na trhu a zda konkurenti jsou vertikálně integrovanému poskytovateli schopni konkurovat.

i) rozvinutost prodejní a distribuční sítě

Úřad zkoumá, zda rozvinuté prodejní a distribuční kanály soutěžitele působí jako překážka vstupu na trh a mohou mu umožnit jednání neomezené konkurenty, kteří tyto sítě nemají a pro které by bylo velmi těžké a nákladné je získat či vybudovat. V této souvislosti může Úřad zkoumat i další relevantní faktory, například schopnost soutěžitele rozvíjet a podporovat svou značku.

j) ceny a ziskovost

Soustavně vysoké ceny v porovnání s ostatními podnikateli mohou naznačovat existenci významné tržní síly. Úřad přitom zvažuje, zda vysoké ceny lze zdůvodnit inovační aktivitou či poskytováním různých výhod. Soustavně vyšší ziskovost může rovněž signalizovat existenci významné tržní síly.

Kritéria související s charakteristikou zákazníků

V souvislosti se zákazníky se zvažují zejména tato kritéria:

a) neexistující nebo slabá kompenzační síla na straně poptávky

Podnikatel může získat nebo udržovat významnou tržní sílu, pokud jeho zákazníci nemají možnost přejít k jinému podnikateli.

Zákazníci mohou mít při nákupu služeb z různých důvodů slabou vyjednávací pozici. Projevuje se to nemožností, aby zákazník „pohrozil“ přechodem nebo skutečně přešel ke konkurenčním službám, což může poskytovateli umožnit jednat nezávisle na zákaznících i konkurentech.

Úřad posuzuje, zda kupní síla zákazníků je dostatečná pro omezení tržní síly poskytovatele.

b) náklady na přechod k jinému poskytovateli produktů

Úřad zkoumá, zda relativní výše nákladů, které mohou vzniknout zákazníkovi při přechodu k jinému poskytovateli, umožňuje poskytovatelům jednat nezávisle na zákaznících, kteří tak mají omezenou schopnost využít služeb jiného poskytovatele.

c) překážky přechodu k jinému poskytovateli produktů

Úřad dále posuzuje existenci i jiných překážek, které by mohly zákazníkovi v přechodu k jinému poskytovateli zabránit (např. existence dlouhodobých smluv).

Kritéria související s charakteristikou konkurence na relevantním trhu

Soutěž na trhu se může vyvíjet k vyšší efektivitě, pokud jsou překážky pro vstup na trh a pro další růst na trhu nízké a pokud trvá situace možnosti potenciální konkurence vstoupit na trh.

V souvislosti s konkurencí Úřad zvažuje zejména tato kritéria:

- existence konkurence,
- existence potenciální konkurence,
- překážky pro vstup na trh,

- překážky prohlubování konkurence.

Neexistence konkurence, ani potenciální konkurence nebo nových účastníků trhu, i když může být způsobena i jinými faktory, je významným ukazatelem, že některý poskytovatel může mít významnou tržní sílu. Toto kritérium je úzce svázáno s překážkami vstupu na trh. Úřad v tomto případě zkoumá, zda lze během časového horizontu posouzení očekávat vstup nových účastníků na trh.

Úřad zvažuje i další překážky vstupu resp. růstu, zejména výhodný přístup k infrastruktuře a rádiovému spektru, strategické překážky jako diskriminační ceny stanovené zavedenými provozovateli, vertikální nebo horizontální pákový efekt na trh nebo utopené náklady.

2.2.1.2 Zkoumání společné významné tržní síly

Úřad konstatuje existenci společné významné tržní síly v případě, že dva nebo více soutěžitelů společně zaujímají dominantní postavení s tím, že mezi nimi neexistuje účinná hospodářská soutěž. To je možné na trhu, jehož struktura dovoluje vytvářet předpoklady ke koordinovaným účinkům na tento trh, a to i v případě, kdy mezi těmito subjekty nejsou strukturální nebo jiné vazby. Koordinované jednání musí být reálně možné a během doby udržitelné.

Hlavní kritéria stanovení společné významné tržní síly:

Kritéria pro stanovení společné významné tržní síly jsou stanovena Vyhláškou.

Společnou významnou tržní sílu lze stanovit zejména tehdy, když odpovídá charakteristikám, zejména v oblasti koncentrace nebo průhlednosti trhu.

a) koncentrace trhu

Hlavním ukazatelem tržních podmínek, který může indikovat společnou tržní sílu je vysoce koncentrovaný trh, měřený například Hirschmann-Herfindahlovým indexem (HHI).

Vysoký podíl na trhu a vysoce koncentrovaný trh Úřad považuje za významný ukazatel, kdy příslušné subjekty mohou mít společnou významnou tržní sílu.

b) průhlednost trhu

Nízká průhlednost cenových nabídek produktů a služeb může též svědčit o existenci společné významné tržní síly.

Další kritéria ke stanovení společné významné tržní síly:

a) vyspělost trhu

Při posuzování vyspělosti trhu Úřad posuzuje zejména tempo jeho rozvoje a penetraci.

b) stagnující nebo mírný růst na straně poptávky

Při posuzování vyspělosti trhu Úřad posuzuje zejména tempo růstu poptávky, kdy stagnující nebo jen mírný růst poptávky zvyšuje pravděpodobnost vzniku společné významné tržní síly.

c) malá pružnost poptávky

Snížená citlivost poptávky k cenovým změnám oslabuje motivaci k cenové konkurenci, neboť získat tržní podíl by vyžadovalo vyšší (a potenciálně ztrátové) snižování cen.

Empirická měření elasticity poptávky na trhu Úřad používá, pokud jsou dostupná. Směrodatné jsou také strukturální faktory a důkazy o nákupním chování zákazníků, např. pomocí průzkumů.

d) podobné tržní podíly

Podobné tržní podíly při vyšší koncentraci trhu mohou za jistých okolností oslabovat motivaci k účinné konkurenci mezi dvěma a více soutěžiteli, a proto je Úřad zkoumá při stanovení existence společné tržní síly.

e) stejnorodost produktu

Homogenní (stejnorodé) produkty / trhy služeb a vyspělé technologie (ty, co jsou již nějakou dobu k dispozici a jejichž rychlost inovace se zpomalila) činí porovnání nabídek přehlednější a usnadňují tak koordinaci.

f) podobné nákladové struktury

Subjekty, jejichž nákladové struktury se liší, mohou být méně náchylné k dohodě.

g) nedostatek technické inovace, popřípadě vyspělé technologie

Jedním z ukazatelů, které Úřad v této souvislosti zkoumá, je pravděpodobnost vstupu nových hráčů na trh. Vysoká míra inovace se vyznačuje i vyšší pravděpodobností vstupu nových hráčů na trh, což snižuje možnost vzniku společné významné tržní síly.

h) neexistence přebytku kapacity

Nemá-li žádný poskytovatel významnou nadbytečnou kapacitu, Úřad považuje existenci společné významné tržní síly za pravděpodobnější.

i) velké překážky pro vstup na trh

Úřad zvažuje překážky vstupu na trh, zejména výhodný přístup k infrastruktuře a rádiovému spektru.

j) nedostatečná tržní síla na straně poptávky

Úřad posuzuje existenci překážek, které by mohly zákazníkovi v přechodu k jinému poskytovateli zabránit.

k) nedostatečná potenciální soutěž

Úřad posuzuje existenci překážek pro vstup potenciální konkurence na trh.

l) různé druhy neformálních nebo jiných vazeb mezi dotčenými subjekty

Úřad zkoumá vazby mezi soutěžiteli, protože zvyšují pravděpodobnost, že budou vůči zákazníkům a konkurentům jednat jako jediný subjekt.

m) odvetné mechanismy

Velmi významným ukazatelem udržitelnosti koordinovaných účinků, v případě, že by nastaly, je potenciální možnost odvetné akce.

n) nedostatečný nebo omezený prostor pro cenovou konkurenci

Nedostatek nebo snížená cenová konkurence umožňuje dominantním soutěžitelům zvyšovat ceny ziskově, tj. bez rizika s tím související ztráty podílu na trhu.

Úřad zkoumá existenci konkurentů, kteří nejen že jsou schopni ceny snižovat, ale také je snižovat tak, aby to mělo výrazný dopad na tržní podíl – to snižuje pravděpodobnost existence společné významné tržní síly.

Dále může Úřad zkoumat zejména necenové faktory při nákupních rozhodnutích zákazníků, jako je například image značky a sdílení stejných postojů, popřípadě přístup k distribučním kanálům.

o) použití kritérií pro stanovení samostatné významné tržní síly

Společnou významnou tržní silou se rozumí společné obsazení dominantní pozice dvěma nebo více společnostmi. Pro Úřad jsou rozhodující také kritéria užívaná k vyhodnocení samostatné významné tržní síly. Je to zejména kritérium velké překážky vstupu na trh, nedostatečná tržní síla na straně poptávky a neexistující potenciální konkurence.

Na základě analýzy výše uvedených kritérií Úřad rozhodne o existenci společné významné tržní síly na daném relevantním trhu.

2.2.1.3 Přenesená významná tržní síla

Úřad posoudí, zda je subjekt, který má významnou tržní sílu na jednom trhu, schopný rozšířit tuto svou dominanci i na trh úzce související, a to buď vertikálně, nebo horizontálně.

2.3 Postup při určení nápravných opatření

V závislosti na výsledcích analýzy relevantního trhu a vyhodnocení dosavadních regulačních opatření Úřad navrhne v souladu s § 51 Zákona, s čl. 9 až 13 Směrnice 2002/19/ES (Přístupová směrnice) a s čl. 17 až 19 Směrnice 2002/22/ES (Směrnice o univerzální službě) vhodná nápravná opatření. Tato nápravná opatření musí být přiměřená, objektivní a odůvodněná.

Úřad navrhuje pro podnik s významnou tržní silou jedno nebo několik z následujících nápravných opatření:

- a) průhlednost podle § 82 Zákona a čl. 9 Přístupové směrnice,
- b) nediskriminace podle § 77 a § 81 Zákona a čl. 10 Přístupové směrnice,
- c) oddělené evidence nákladů a výnosů podle § 86 Zákona a čl. 11 Přístupové směrnice,
- d) přístupu k specifickým síťovým prvkům a přiřazeným prostředkům podle § 84 Zákona a čl. 12 Přístupové směrnice,
- e) poskytování služby pronájmu okruhů v rozsahu minimálního souboru pronajímaných na celém území státu nebo jeho části podle § 76 Zákona a čl. 18 Směrnice o univerzální službě,

- f) umožnění volby a předvolby operátora podle § 70 odst. 1 Zákona a čl. 19 Směrnice o univerzální službě,
- g) související s regulací cen podle § 56 a § 57 Zákona a čl. 13 Přístupové směrnice.

Úřad je oprávněn na základě analýzy uložit dotčeným podnikům i jiná než výše uvedená nápravná opatření týkající se přístupu, a to po obdržení souhlasného stanoviska Komise.

Stanovil-li Úřad podnik s významnou tržní silou na některém relevantním trhu pro koncové uživatele a dospěl-li po provedení konzultace podle § 130 a § 131 Zákona k závěru, že uložení výše uvedených povinností nebude v souladu s čl. 17 Směrnice o univerzální službě sjednána náprava, je Úřad oprávněn dotčenému podniku rozhodnutím zakázat:

- a) neodůvodněné nebo nepřiměřené zvýhodňování některých koncových uživatelů,
- b) nepřiměřené vzájemné vázání služeb,
- c) účtování neúměrně vysokých cen,
- d) omezování hospodářské soutěže stanovením dumpingových cen.

Pokud výše uvedené zákazy již na trhu existují, Úřad může rozhodnout o jejich zachování, změně nebo zrušení.

V případě nadnárodních trhů Úřad postupuje v souladu s právem Evropských společenství a provádí společně s dotčenými národními regulátory analýzu relevantního trhu a popřípadě stanoví subjekt s významnou tržní silou. Po projednání s dotčenými národními regulačními úřady může Úřad rozhodnout o uložení zavedení povinností pro subjekt/subjekty s významnou tržní silou.

Úřad při analýze a volbě nápravných opatření zvažuje pravděpodobný dopad svých zásahů a sleduje jejich účinky během celého intervalu mezi jednotlivými analýzami.

Část C – Analýza relevantního trhu č. 9 – ukončení volání (terminace) v jednotlivých veřejných telefonních sítích poskytovaných v pevném místě

1. Úvod

Český telekomunikační úřad podle § 51 až 53 zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích), ve znění pozdějších předpisů, provedl analýzu relevantního trhu „ukončení volání (terminace) v jednotlivých veřejných telefonních sítích poskytovaných v pevném místě“, který je označen jako trh č. 9 v souladu s čl. 2 opatření obecné povahy č. OOP/1/07.2005–2, kterým se stanoví relevantní trhy v oboru elektronických komunikací, včetně kritérií pro hodnocení významné tržní síly.

Cílem analýzy relevantního trhu je definování tohoto trhu v národních podmínkách České republiky a následné posouzení, zda trh je efektivně konkurenční a návrh případného určení podniku s významnou tržní silou a návrh případného uložení povinností podle Zákona.

Úřad postupoval při definování relevantního trhu, při vlastní analýze relevantního trhu a při návrhu nápravných opatření subjektům s významnou tržní silou podle Zákona, Vyhlášky, Opatření a v souladu s Metodikou uvedenou v části B.

Úřad provedl sběr dat a potřebných informací, zpracoval analýzu trhu pro diskuzi se zástupci asociací a Ministerstvem informatiky ČR, která se uskutečnila 13. ledna 2006.

Úřad při analýze relevantního trhu:

- definoval trh věcně, územně a časově,
- zjišťoval přítomnost překážek trvalého nebo přechodného charakteru bránících vstupu na trh,
- zjišťoval, zda trh směřuje v přiměřeném časovém období k rozvoji efektivní konkurence,
- zjišťoval, zda jsou nedostatky trhu řešitelné pouze na základě práva hospodářské soutěže,
- analyzoval trh z hlediska určení samostatné a společné významné tržní síly,
- vyhodnotil stávající regulační opatření,
- navrhl uplatnění přiměřených nápravných opatření,
- projednal analýzu relevantního trhu č. 9 – ukončení volání (terminace) v jednotlivých veřejných sítích poskytovaných v pevném místě.

Úřad pro účely sběru dat pro provedení analýzy relevantního trhu zpracoval dotazník, který zveřejnil dne 15. září 2005 na svých internetových stránkách, a zároveň jej dne 13. září 2005 rozeslal 85 dotčeným subjektům působícím na relevantním trhu. Lhůta pro odevzdání vyplněného dotazníku byla stanovena na 30 dnů od jeho doručení. Úřad obdržel vyplněné dotazníky od všech významných poskytovatelů služeb na analyzovaném trhu, k nimž patří BT Limited-organizační složka, Contactel s.r.o., Czech On Line, a.s., ČD-Telematika a.s., ČESKÝ TELECOM, a.s., ČEZnet, a.s, ETEL, s.r.o., GTS CZECH, a.s., GTS NOVERA, a.s, RADIOKOMUNIKACE, a.s., T-Systems PragoNet, a.s., TISCALI Telekomunikace Česká republika, s.r.o. a UPC Česká republika, a.s. Úřad konstatuje, že obdržená data od výše uvedených poskytovatelů služeb jsou pro účel analýzy trhu dostatečně vypovídající.

2. Definování relevantního trhu

2.1 Věcné vymezení

Předmětem definování je relevantní trh uvedený jako trh č. 9 – ukončení volání (terminace) v jednotlivých veřejných telefonních sítích poskytovaných v pevném místě. Zahrnuje tu část přenosu volání, které je vymezeno ústřednou, na které je poskytováno propojení ve veřejné telefonní síti a koncovým bodem sítě. Jedná se tedy o relevantní trh elektronických komunikací pro podnikatele zajišťující veřejně dostupné sítě a poskytující veřejně dostupné služby elektronických komunikací.

Služba ukončení volání (terminace) poskytovaná na velkoobchodní úrovni zahrnuje veškerá ukončení volání (terminaci) na geografická a negeografická čísla v jednotlivých veřejných telefonních sítích poskytovaných v pevném místě.

Úřad zkoumal dané vymezení trhu z hlediska možných substitutů na straně poptávky a nabídky a konstatoval, že nenalezl substitut k ukončení volání (terminaci) v jednotlivých veřejných telefonních sítích poskytovaných v pevném místě.

2.2 Územní vymezení

Rozhodující většina podnikatelů neomezuje svoji nabídku na vybrané regiony, ale nabízí služby plošně na území celé České republiky. Službu ukončení volání (terminace) v jednotlivých veřejných telefonních sítích poskytovaných v pevném místě může poskytovat

výhradně jen ten operátor, do jehož sítě je volaný účastník připojen. Každý podnikatel poskytující ukončení volání (terminaci) ve své veřejné telefonní síti poskytované v pevném místě uplatňuje vůči uživatelům stejné ceny a soutěžní podmínky jsou na celém území České republiky dostatečně homogenní. Služby tedy nejsou nabízeny v jednotlivých regionech za zřetelně odlišitelných podmínek.

Úřad proto došel k závěru, že územním vymezením relevantního trhu č. 9 – ukončení volání (terminace) v jednotlivých veřejných telefonních sítích poskytovaných v pevném místě je území celé České republiky.

2.3 Časové vymezení

Do ukončení monopolu společnosti ČESKÝ TELECOM, a.s. na poskytování veřejně dostupné telefonní služby, tj. do 31. prosince 2000, byly téměř výhradně služby ukončení volání (terminace) v jednotlivých veřejných telefonních sítích poskytovaných v pevném místě poskytovány v síti společnosti ČESKÝ TELECOM, a.s. Počet držitelů telekomunikačních licencí na zřizování a provozování veřejné telekomunikační sítě a poskytování veřejné telefonní služby prostřednictvím veřejné pevné telekomunikační sítě stoupl k 30. dubnu 2005 na 33 subjektů.

S ohledem na charakter trhu se nepředpokládá významná změna v jeho vývoji, proto je časový rámec pro analýzu vymezen obdobím tří let.

2.4 Přítomnost překážek trvalého charakteru bránících vstupu na daný trh

Na základě dosavadních zkušeností Úřad předpokládá, že analýza bude identifikovat přítomnost překážky trvalého charakteru spočívající v tom, že ukončit volání může pouze ten poskytovatel, v jehož síti se volané účastnické číslo nachází.

2.5 Zjišťování, zda trh směřuje v přiměřeném časovém období k rozvoji efektivní konkurence

Na základě dosavadních zkušeností Úřad předpokládá, že vzhledem k výše uvedené hypotéze existence překážky trvalého charakteru bránící vstupu na relevantní trh, nesměruje analyzovaný trh v přiměřeném časovém období k rozvoji efektivní konkurence.

2.6 Zjišťování, zda jsou nedostatky trhu řešitelné pouze na základě práva hospodářské soutěže

Na základě dosavadních zkušeností Úřad předpokládá, že analýza prokáže, že pozice podniků s významnou tržní silou na analyzovaném trhu je natolik silná, že uplatnění pouze ex post regulace by nebylo dostatečně účinné.

3. Analýza relevantního trhu

3.1 Zkoumání samostatné významné tržní síly

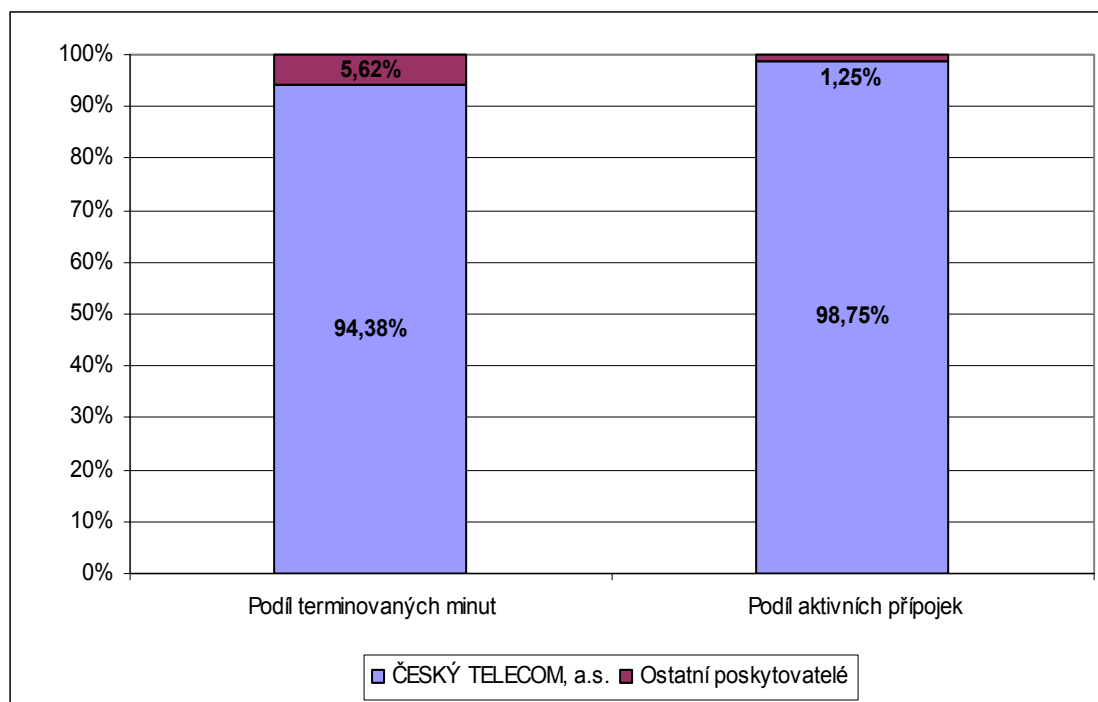
3.1.1 Tržní podíl

Vzhledem ke skutečnosti, že ukončit volání může pouze ten poskytovatel, v jehož síti se volané účastnické číslo nachází má každý poskytovatel služeb na relevantním trhu ukončení volání (terminace) v jednotlivých veřejných telefonních sítích poskytovaných v pevném místě 100 % tržní podíl v jednotlivé (vlastní) síti.

Velikost podílu ukončení volání (terminace) ve všech veřejných telefonních sítích poskytovaných v pevném místě

Úřad analyzoval i podíl poskytovatelů služby ve všech veřejných telefonních sítích poskytované v pevném místě vyjádřený v počtu terminovaných minut a v počtu aktivních přípojek, protože postavení operátorů na trhu ovlivňuje jejich jednání o podmínkách propojení.

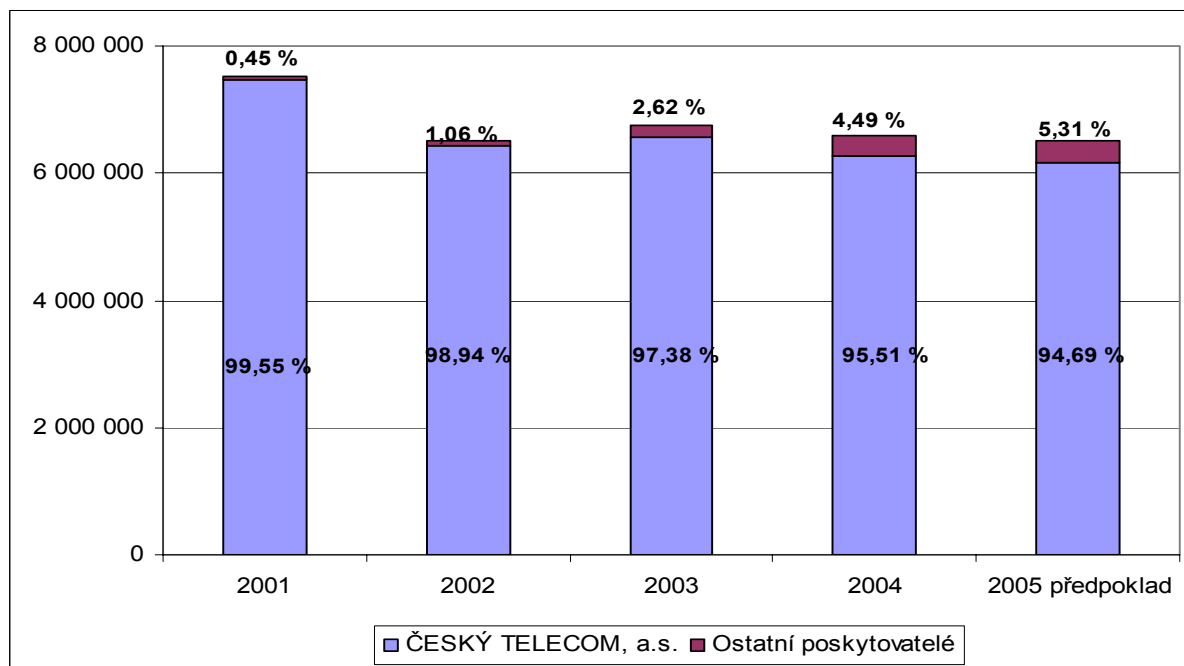
Graf č. 1: Podíl vyjádřený v počtu terminovaných minut a počtu aktivních přípojek k 30. červnu 2005

V prvním sloupci je znázorněn podíl společnosti ČESKÝ TELECOM, a.s. na celkovém počtu terminovaných minut (94,38 %) a součet podílů ostatních poskytovatelů (5,62 %), kteří provádějí ukončování volání (terminace).

V druhém sloupci je znázorněn podíl společnosti ČESKÝ TELECOM, a.s. na celkovém počtu aktivních přípojek (98,75 %). Ačkoliv podíl alternativních poskytovatelů na celkovém počtu aktivních přípojek činil v 1. pololetí 2005 pouze 1,25 %, bylo na těchto přípojkách terminováno zhruba 5,62 % celkového sledovaného provozu. Následující graf dokumentuje vývoj tohoto podílu v čase.

Graf č. 2: Vývoj celkového počtu terminovaných minut a podílu poskytovatelů služby ukončení volání (terminace) v jednotlivých veřejných telefonních sítích poskytovaných v pevném místě na celkovém počtu terminovaných minut

Tento graf znázorňuje vývoj počtu terminovaných minut v jednotlivých veřejných telefonních sítích poskytovaných v pevném místě. Z grafu je zřejmý mírný klesající celkový objem terminovaných minut provozu v pevných sítích. Podíl alternativních poskytovatelů služby ukončení volání (terminace) na celkovém počtu terminovaných minut vzrostl od roku 2001 do pololetí 2005 z nulové hodnoty na 5,62 % (graf č. 1).

3.1.2 Kritéria zaměřená na charakteristiku podniku

Ceny a ziskovost

ČESKÝ TELECOM, a.s. požadoval při uzavírání smluv o propojení vysoké ceny. Úřad proto v rámci rozhodování sporu o propojení přistoupil k regulaci těchto cen. Regulované ceny byly platné pro všechny poskytovatele služby ukončení volání (terminace). V případě, že by tato regulace nebyla uplatněna, projevilo by se to v neprospěch koncových uživatelů, protože by byly účtovány nepřiměřeně vysoké ceny za volání.

Tab. č. 1: Vývoj cen uvedený v Kč za minutu za službu ukončení volání (terminace)

	datum účinnosti cenových rozhodnutí				
	12.1.2001	21.3.2002	3.9.2002	8.1.2004	25.4.2005
místní – silný	0,66	0,60	0,41	0,31	0,31
místní – slabý	0,33	0,30	0,21	0,16	0,16
EU průměr	0,26	0,20	0,19	0,19	0,18
1 tranzit – silný	1,08	0,80	0,51	0,40	0,38
1 tranzit – slabý	0,54	0,40	0,26	0,20	0,19
EU průměr	0,44	0,32	0,31	0,29	0,28
2 tranzity – silný	1,59	0,97	0,65	0,56	0,45
2 tranzity – slabý	0,79	0,48	0,33	0,28	0,22
EU průměr	0,67	0,53	0,52	0,50	0,47

Tabulka dokládá, že vývoj cen byl určován výhradně cenovými rozhodnutími. Operátoři nikdy nevyužili možnost snížit cenu pod úroveň maximální ceny stanovené cenovým rozhodnutím Úřadu. Informace o cenách za terminaci označené v tabulce jako EU průměr, byly čerpány z 10. implementační zprávy EK.

Počet sporů o stanovení ceny za propojení mezi operátory, který Úřad řešil, je relativně vysoký a dokládá, že na analyzovaném trhu nedošlo k takovému rozvoji konkurence, aby byly ceny sjednávány mezi podnikateli bez zásahů Úřadu.

Ostatní kritéria zaměřená na charakteristiku podniku

Další kritéria uvedená v Metodice Úřad nepovažuje na tomto relevantním trhu za určující při rozhodování o existenci významné tržní síly, a proto nejsou podrobena analýze.

3.1.3 Kritéria související s charakteristikou zákazníků

Vzhledem ke specifice služeb ukončení volání (terminaci) v jednotlivých veřejných telefonních sítích poskytovaných v pevném místě, tj. že ukončit volání může pouze ten poskytovatel, v jehož síti se volané účastnické číslo nachází, považuje Úřad zkoumání těchto kritérií za nadbytečné.

3.1.4 Kritéria související s charakteristikou konkurence na relevantním trhu

Vzhledem ke specifice služeb ukončení volání (terminaci) v jednotlivých veřejných telefonních sítích poskytovaných v pevném místě, tj. že ukončit volání může pouze ten poskytovatel, v jehož síti se volané účastnické číslo nachází, považuje Úřad zkoumání těchto kritérií za nadbytečné.

3.2 Výsledky vyhodnocení samostatné významné tržní síly podle zvolených kritérií

Úřad konstatuje, že na relevantním trhu č. 9 – ukončení volání (terminace) v jednotlivých veřejných telefonních sítích poskytovaných v pevném místě je každý poskytovatel služby ukončení volání (terminace) podnikem s významnou tržní silou ve své síti. Na základě provedené analýzy Úřad konstatuje, že každý poskytovatel služby ukončení volání má absolutní podíl (100 %) ve své vlastní síti.

3.3 Zkoumání společné významné tržní síly

Koncentrace trhu

Vzhledem k charakteru relevantního trhu ukončení volání (terminace) v jednotlivých veřejných telefonních sítích poskytovaných v pevném místě neexistuje společná významná tržní síla, neboť provozovatelé jednotlivých veřejných telefonních sítí mají v dané síti monopolní postavení.

Další kritéria

Ani žádné z dalších kritérií nnesvědčí pro existenci společné významné tržní síly.

3.4 Výsledky vyhodnocení společné významné tržní síly podle zvolených kritérií

Na základě provedené analýzy Úřad konstatuje, že na relevantním trhu č. 9 – ukončení volání (terminace) v jednotlivých veřejných telefonních sítích v pevném místě neexistují podniky se společnou významnou tržní silou.

3.5 Přenesená významná tržní síla

Úřad konstatuje, že na relevantním trhu č. 9 – ukončení volání (terminace) v jednotlivých veřejných telefonních sítích poskytovaných v pevném místě je každý poskytovatel služby ukončení volání (terminace) podnikem s významnou tržní silou ve své síti, proto zkoumání zda na analyzovaný trh není přenesena významná tržní síla z jiného trhu, je bezpředmětné.

3.6 Závěry k analýze trhu

Úřad konstatuje, že trh č. 9 – ukončení volání (terminace) v jednotlivých veřejných telefonních sítích poskytovaných v pevném místě není efektivně konkurenčním trhem, neboť na něm (tj. v každé jednotlivé veřejné telefonní síti) působí podniky s významnou tržní silou a nápravná opatření vnitrostátního práva nebo práva Společenství v oblasti hospodářské soutěže (regulace ex post) nepostačují k řešení daného problému. Z provedené analýzy vyplývá, že pozice podniků s významnou tržní silou na analyzovaném trhu (tj. v jeho veřejné telefonní síti) je natolik silná, že pro fungování trhu je nezbytné předem stanovit některé podmínky pro jejich podnikání. Analýza identifikovala přítomnost překážek trvalého charakteru bránících vstupu na tento trh, a to skutečnost, že ukončit volání může pouze ten poskytovatel, v jehož síti se volané účastnické číslo nachází. Z toho vyplývá, že každý z poskytovatelů působících na relevantním trhu ukončení volání (terminace) v jednotlivých veřejných telefonních sítích poskytovaných v pevném místě je poskytovatelem s významnou tržní silou.

Úřad konstatuje, že analyzovaný trh vzhledem ke své povaze nesměřuje k rozvoji efektivní konkurence. Vzhledem k tomu, že službu ukončení volání (terminace) lze poskytovat pouze v jednotlivých vlastních přístupových sítích je pozice poskytovatelů služeb ukončení volání (terminace) na analyzovaném trhu natolik silná, že dosud vyžadovala stanovení podmínek podnikání na základě ex ante regulace. Postup pouze podle principů ex post regulace by nebyl dostatečně účinný.

Analýza prokázala, že na trhu dochází k uplatňování nepřiměřeně vysoké ceny v neprospěch koncových uživatelů v případech, kdy není uplatněna cenová regulace. V případě, že by nebyla uplatněna regulace cen na analyzovaném trhu, projevilo by se to v neprospěch koncových uživatelů, protože společnosti by účtovaly nepřiměřeně vysoké ceny za terminaci. Ceny pro koncové uživatele v sobě zahrnují jako významnou složku velkoobchodní cenu za terminaci. **Úřad zároveň konstatuje, že nápravná opatření podle**

§ 51 odst. 3 písm. a) až f) Zákona by vzhledem k monopolnímu postavení podniků s významnou tržní silou nevedla sama o sobě k nápravě.

Úřad na tomto trhu neshledal existenci společné významné tržní síly ani přenesené významné tržní síly.

4. Nápravná opatření

4.1 Platná regulační opatření

4.1.1 Regulace ze zákona

Povinnost vést oddělenou evidenci nákladů, tržeb a výnosů podle schválené metodiky v souladu s opatřením Úřadu a předkládat Úřadu roční zprávu o vývoji nákladů, tržeb, výnosů a ziskovosti, včetně vloženého kapitálu, byla stanovena § 79 zákona č. 151/2000 Sb. Tato povinnost platila pro držitele telekomunikační licence, tj. provozovatele veřejných telekomunikačních sítí a poskytovatele veřejné telefonní služby. Na základě přechodných ustanovení Zákona platí tato povinnost nadále pro provozovatele veřejné telekomunikační sítě a poskytovatele veřejné telekomunikační služby, který byl přede dnem nabytí účinnosti Zákona označen jako subjekt s výrazným podílem na trhu, a to do doby stanovení podniku s významnou tržní silou.

Stanovení povinnosti podle § 39 zákona č. 151/2000 Sb. zveřejnit referenční nabídku propojení pro provozovatele veřejných telekomunikačních sítí a poskytovatele veřejné telefonní služby s výrazným podílem na trhu. Referenční nabídka propojení společnosti ČESKÝ TELECOM, a.s., která byla označena jako poskytovatel s výrazným podílem na trhu, byla zveřejněna v prosinci 2001 a její změny byly zveřejněny v červnu 2002, září 2002, červnu 2003 a v srpnu 2004. Na základě přechodných ustanovení Zákona platí tato povinnost nadále pro provozovatele veřejné telekomunikační sítě a poskytovatele veřejné telekomunikační služby, který byl přede dnem nabytí účinnosti Zákona označen jako subjekt s výrazným podílem na trhu, a to do doby stanovení podniku s významnou tržní silou.

Stanovení povinnosti podle § 38 zákona č. 151/2000 Sb. předložit Úřadu smlouvu o propojení, včetně jejich dodatků a změn bylo průběžně plněno. Tato povinnost platí i podle Zákona.

4.1.2 Regulace uplatněná Úřadem na daném trhu podle předchozího regulačního rámce

Platná účinná cenová rozhodnutí vydaná na základě zákona č. 151/2000 Sb., pro regulaci služeb poskytovaných na relevantním trhu č. 9 a účinná nejdéle do 30. dubna 2006 jsou následující:

- cenové rozhodnutí č. 01/PROP/2002, ze dne 5. března 2002, kterým se stanoví způsob výpočtu cen za propojení veřejných telekomunikačních sítí pro službu koncového volání do veřejných pevných telekomunikačních sítí. Toto cenové rozhodnutí stanovuje způsob výpočtu ceny za propojení, který byl v minulosti založen na metodě plně alokovaných historických nákladů a od roku 2002 na metodě LR(A)IC – metoda dlouhodobých průměrných přírůstkových nákladů. První způsob výpočtu cen za ukončení volání byl ze strany Úřadu stanoven s účinností od 27. prosince 2000;
- cenové rozhodnutí č. 01/2003, ze dne 3. února 2003, kterým se stanoví ekonomicky neoprávněné náklady pro účely tvorby regulovaných cen za veřejné telekomunikační služby, cen za propojení a pro účely povinnosti vést oddělenou evidenci nákladů, tržeb a výnosů, včetně vloženého kapitálu, pro tvorbu cen. V tomto cenovém rozhodnutí

jsou uvedeny ekonomicky neoprávněné náklady, které musí být vyloučeny při tvorbě cen tzn. i při tvorbě cen vztahujících se ke službám poskytovaným na relevantním trhu č. 9;

- cenové rozhodnutí č. 01/PROP/2003, ze dne 25. února 2003, kterým se stanoví způsob výpočtu cen za propojení veřejných telekomunikačních sítí pro službu přenositelnost čísla a maximální ceny za propojení veřejných telekomunikačních sítí pro službu přenositelnost čísla. Cenové rozhodnutí je účinné dnem 26. února 2003;
- cenové rozhodnutí č. 04/PROP/2005, ze dne 22. dubna 2005, kterým se stanoví maximální ceny za propojení veřejných telekomunikačních sítí pro službu koncového volání do veřejných pevných telekomunikačních sítí. Toto cenové rozhodnutí je cenové rozhodnutí v současné době platné přičemž maximální ceny jsou předmětem regulace již od 12. ledna 2001;
- Úřad rozhodl o změně referenční nabídky propojení společnosti ČESKÝ TELECOM, a.s. v 4/2003 a 7/2004.

4.1.3 Vyhodnocení dosavadních opatření

K regulaci výše uvedených služeb Úřad přistoupil z důvodu povinnosti vyplývající ze zákona č. 151/2000 Sb. řešit spory o cenu za propojení, které mu byly ze strany operátorů předloženy a které vznikaly zejména při uzavírání smluv o propojení.

Hlavním cílem regulace cen za propojení podle zákona č. 151/2000 Sb., bylo zejména stanovení jedné ze základních podmínek důležitých při uzavírání smluv o propojení mezi operátory působícími na trhu, a tou je podmínka cenová. Uzavírání smluv o propojení a rozvoj konkurence je přitom jednou z důležitých podmínek pro rozvoj trhu.

Uplatněním regulace cen za propojení pro službu koncového volání do veřejných pevných telekomunikačních sítí došlo od roku 2000 v České republice ke změně způsobu výpočtu a k jejich výraznému snížení v průměru o 63 %, tzn. výše ceny odpovídá úrovni cen, které jsou uplatňovány v ostatních zemích EU.

ČESKÝ TELECOM, a.s. podal žaloby s návrhem na zrušení některých platných cenových rozhodnutí Úřadu. Žádná z těchto žalob nebyla dosud pravomocně rozhodnuta.

Úřad řešil celou řadu sporů mezi společnostmi ČESKÝ TELECOM, a.s., a některým z alternativních operátorů, které se vztahují k tomuto trhu.

4.2 Určení stanoveného období pro další analýzu, monitorování vývoje trhu

Úřad předpokládá, že podrobí relevantní trh nové analýze po uplynutí maximální lhůty stanovené Zákonem (tj. po třech letech).

Úřad bude průběžně monitorovat vývoj na tomto relevantním trhu. V případě zjištění závažných skutečností, které významně ovlivní konkurenční prostředí relevantního trhu, rozhodne Úřad případně o provedení nové analýzy relevantního trhu i před výše stanovenou lhůtou.

4.3 Návrh nápravných opatření

Úřad bude vynucovat plnění povinností vyplývajících ze Zákona.

Je navrhováno uložit podniku s významnou tržní silou tyto povinnosti podle jednotlivých písmen § 51 odst. 3 Zákona, a souvisejících opatření obecné povahy:

- a) průhlednosti podle § 82 Zákona, zejména
1. uveřejnit referenční nabídku propojení pro službu ukončení volání (včetně popisu příslušných nabídek, smluvních podmínek a cen) – tuto povinnost se s ohledem na zásadu proporcionality navrhuje uložit pouze společnosti ČESKÝ TELECOM, a.s.,
 2. uveřejnit informace týkající se propojení sítí pro službu ukončení volání (včetně účetních informací, smluvních podmínek, technických specifikací, síťových charakteristik a cen) – tuto povinnost se s ohledem na zásadu proporcionality navrhuje uložit pouze společnosti ČESKÝ TELECOM, a.s.;
- b) nediskriminace podle § 81 Zákona, zejména
1. uplatňovat rovnocenné podmínky za rovnocenných okolností pro ostatní podnikatele,
 2. poskytovat ostatním podnikatelům služby a informace za stejných podmínek a ve stejné kvalitě, v jaké je poskytuje pro služby vlastní;
- c) oddělené evidence nákladů a výnosů podle § 86 Zákona tak, aby
1. při určování cen na maloobchodní i velkoobchodní úrovni bylo prokazatelné, že nedochází k neodůvodněnému křížovému financování,
 2. byly k dispozici podklady pro ověření nákladů a výnosů za jednotlivé služby;
- d) přístupu k specifickým síťovým prvkům a přiřazeným prostředkům podle § 84 Zákona, zejména
1. povinnost propojovat sítě nebo síťová zařízení pro službu ukončení volání – tuto povinnost se s ohledem na zásadu proporcionality navrhuje uložit společnosti ČESKÝ TELECOM, a.s., s každým podnikatelem, který podle § 13 Zákona oznámil podnikání a který o to požádá, ostatním se navrhuje uložit povinnost vyhovět přiměřeným požadavkům,
 2. povinnost vyhovět přiměřeným požadavkům jiného podnikatele na využívání a přístup k jeho přiřazeným prostředkům pro službu ukončení volání – tuto povinnost se s ohledem na zásadu proporcionality navrhuje uložit pouze společnosti ČESKÝ TELECOM, a.s.,
 3. Úřad stanoví pro službu ukončení volání k těmto povinnostem technické, provozní a další podmínky zajišťující spravedlnost, proporcionalitu a včasnost;
- e) nenavrhuje se;
- f) nenavrhuje se;
- g) související s regulací cen podle § 56 a 57 Zákona

Část D – Konzultace s ÚOHS

Dne 19. ledna 2006 byl návrh projednán v pracovním styku s ÚOHS. Dále podle ustanovení § 130 odst. 3 Zákona Úřad po vypořádání připomínek z veřejné konzultace předložil konečný text návrhu opatření obecné povahy k vyjádření ÚOHS.

Předseda ÚOHS dopisem ze dne 16. března 2006 sdělil, že se ztotožňuje se závěry Českého telekomunikačního úřadu o určení subjektu s významnou tržní silou, stejně tak s návrhem ukládaných opatření a nemá k textu analýzy relevantního trhu č. A/9/XX.2006–Y žádné připomínky.

Část E – Vypořádání připomínek

Dne 13. ledna 2006 se uskutečnilo pracovní jednání se zástupci provozovatelů sítí elektronických komunikací, asociací provozovatelů těchto sítí, Ministerstva informatiky ČR a TESTCOMu. Předmětem pracovního jednání byla „Analýza relevantního trhu č. 9 ukončení volání (terminace) v jednotlivých veřejných telefonních sítích poskytovaných v pevném místě“, kterou účastníci pracovního jednání obdrželi společně s pozvánkou na jednání. Relevantní podněty z diskuse i následně předané písemné připomínky zapracoval Úřad do textu analýzy. O jednání byl pořízen záznam. Tímto pracovním jednáním Úřad konzultoval analýzu relevantního trhu č. 9 nad rámec stanovený v § 130 Zákona.

Na základě § 130 zákona a podle Pravidel Českého telekomunikačního úřadu pro vedení konzultací s dotčenými subjekty na diskusním místě pak Úřad zveřejnil návrh analýzy č. A/9/XX.2006–Y relevantního trhu č. 9 – ukončení volání (terminace) v jednotlivých veřejných telefonních sítích poskytovaných v pevném místě a výzvu k uplatnění připomínek k návrhu opatření obecné povahy na diskusním místě dne 24. ledna 2006. Připomínky k návrhu bylo možno uplatnit do 24. února 2006. V této lhůtě uplatnily tři dotčené subjekty tyto připomínky:

Návrhu uložit povinnost průhlednosti podle § 82 Zákona obecně všem podnikatelským subjektům majícím významnou tržní sílu ve své vlastní síti pro službu ukončení volání (terminaci), nikoli pouze incumbentovi, nebylo vyhověno. Uložení této povinnosti ostatním operátorům by bylo v rozporu s principem proporcionality.

Dále bylo navrhováno, aby incumbent měl povinnost vyhovět pouze přiměřeným požadavkům jiného podnikatele na propojení sítí nebo síťových zařízení pro službu ukončení volání. Této připomínce nebylo vyhověno, protože incumbent musí propojovat síť nebo síťová zařízení pro službu ukončení volání vždy, pokud je požadavek v souladu s uveřejněnou referenční nabídkou propojení.

Další připomínka se týkala formulace povinnosti vyhovět přiměřeným požadavkům jiného podnikatele na využívání a přístup k jeho přiřazeným prostředkům pro službu ukončení volání. Bylo namítáno, že z této formulace není zřejmé, o jaké prostředky by se pro účely ukončení volání mělo jednat. Této připomínce nebylo vyhověno, protože se jedná o technické prostředky podporující propojení sítí. Konkretizace bude Úřadem stanovena v rozhodnutí o uložení povinností, pokud to bude v daném případě nutné.

Vzhledem k tomu, že podnikatel má vždy 100 % tržní podíl ve své síti, je posuzování kritéria „infrastruktura nesnadno duplikovatelná“ zavádějící. Připomínce bylo vyhověno a toto kritérium bylo vypuštěno.

Jedna z připomínek namítala, že chybí podrobnější specifikace cenových regulačních opatření. V textu analýzy je dostatečně uvedení skutečnosti, že bude uplatněna regulace cen. Samotný rozsah a nástroje cenové regulace jsou předmětem navazujícího rozhodnutí o

ceně. Vzhledem k tomu, že návrhy těchto rozhodnutí jsou předmětem veřejné konzultace stejně jako samotná analýza, nebylo připomínce vyhověno. V případě, že by text analýzy příliš konkrétně specifikoval cenovou regulaci, nebylo by možné reagovat zpřísněním či zmírněním regulace.

V tabulce vypořádání připomínek zveřejněné na diskusním místě je uvedeno znění všech připomínek a jejich vypořádání.

Ing. David Stádník
předseda Rady
Českého telekomunikačního úřadu